

**Philatelistklubben
for
Kolding og omegn**

60
ÅR

1927 JUBILÆUMSUDSTILLING 1987

Velkommen til vor udstilling

»Sjældent har så lidt givet så meget« – en sætning vi tit hører, og i mange tilfælde i ændrede ordspilsvariationer, men i denne variation vil jeg sætte den i relation til filateli. Sjældent har et lille mærke givet så megen glæde til så mange samlere.

Med dette vil jeg gerne byde alle velkommen til »Philatelistklubben for Kolding og Omegn«s 60-års jubilæum og jubilæumsudstilling.

Glæden, det lille mærke giver, kan ses i de samlinger og i resultatet af udstillingen her. I alle samlinger har den enkelte filatelist glædet sig over sit »fund« og indlemmet det i sin samling.

Philatelistklubben for Kolding og Omegn bliver i år 60 år. Vor klub blev startet den

17. november 1927. Hver måned i sæsonen mødes vi på Vandrehjemmet til fornøjelige og hyggelige og interessante møder. Som der blev skrevet i vort udstillingskatalog

ved jubilæumsudstillingen i 1977: »Er klubben gået i stå?« På ingen måde, udstillingen her og mødeprocenten viser, at klubben er »still going strong«.

Ved velkomsten her skal der rettes en særlig tak til medlemmerne, der alle har gjort en stor indsats for at få det hele til at glide. Wir heissen ebenfalls unsere Gäste aus Delmenhorst herzlich willkommen, und hoffen, dass Sie sich eben-

so wohlfühlen bei uns, wie wir beim euch in Delmenhorst.

Kristian Ørkild

Kristian Ørkild

DANSKE FILATELISTERS FÆLLESFOND

Ønsker hjertelig tillykke

Fondens formålsparagraf er:

- 1) at støtte, fremme og udbrede kendskabet til filatelen i Danmark
- 2) at støtte afholdelse af frimærkeudstillinger
- 3) at støtte udgivelsen af filatelistisk litteratur
- 4) at støtte andre filatelistiske arrangementer
- 5) at støtte og fremme interesse for danske frimærker i udlandet

Kontaktperson: Tom Plovst - Horsens - (05) 65 72 02

Katalog eller virkelighed?

Jeg fik for nylig et nyudkommet frimærke-katalog i hænde, ifølge hvilket min hjemlige samling frimærker skulle repræsentere en glædelig høj sum penge.

Denne lystige nyhed konfererede jeg med en sagkyndig, der lo hult ad min barnetro på katalogpriser.

Jeg burde også have vidst bedre, for jeg har førhen forsøgt at omregne juniors spredte frimærkesamling i kontantværdi ved hjælp af et frimærkekatalog.

Drengen var jo velhavende, opdagede jeg, og ungen fik julelys i øjnene og fablede om både 12-gears cykel, stereoanlæg og ferierejse til fjernøsten.

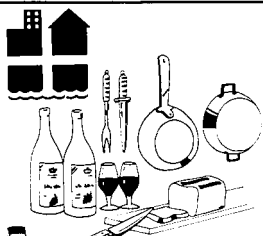
Rigdommens glans blegnede desværre, da det fik op for os, at katalogpriser forholder sig til rigtige priser som en tryllekunstners illusionsnumre til virkeligheden.

Men hvad er så i grunden meningen med katalogernes prissætning? Indsigtsfulde folk har fortalt mig, at katalogpriser er de priser, som en bestemt frimærkebutik i Århus sælger til uden de rabatter, som ethvert fornuftigt menneske forventer at få. Var det ikke værd at overveje udgivelsen af et katalog med realistiske priser. Eller i hvert fald med købs- og salgspriser. Altså noget i stil med valutakurser.

Som det er nu, er der en del ukyndige kataloglæsere, der får hjertekvæbelse, fordi de tror, at deres mærker er 10.000 kr. værd, når sandheden er, at ingen ville drømme om at give dem mere end en tiendedel eller mindre.

Ja, det var altså bare et forslag.

Bent Petersen
Kolding

Køkkenet i Kolding

»Mad ud af huset« er et begreb med mange muligheder men få løsninger.

Vores holdning er enkel:
Gode oplevelser med sund mad i rigtige omgivelser!

Nævn tid, sted og anledning — så arrangerer vi en vellykket dag.

Vi tilpasser og tilrettelægger efter dine ønsker og behov, så fornuft og fornøjelse bliver een side af samme sag.

Ring til os — eller endnu bedre, kom ind, og lad os snakke om løsningen!

— Jan Thye — Køkkenet, tlf. 05 53 23 17

REDAKTION: Peter Thastum

TRYK: Kolding Folkeblads Bogtrykkeri

Eftertryk af tekst og illustrationer ikke tilladt uden klubbens godkendelse.

RANCH
Svendsen

Guld - Sølv - Ure
Østergade 3 - Kolding
Tlf. 05 - 52 47 44

REVISIONSFIRMAET
VAGN R. BANK

REGISTRERET REVISOR
GL. TVED 17 . 6000 KOLDING
TLF. 05 52 13 78

Akseltorv
BOGHANDEL

v Pauli Winther
Gågaden · Østergade 5 · Tlf. 05 52 17 17

Reserveret

Husk egen kunde P-plads.

FREDE MADSEN

SØNDERGADE 13 · KOLDING · TLF. (05) 52 12 77

Grußwort

Der »Philatelistklubben for Kolding og Omegn« feiert in diesem Jahr sein 60-jähriges Vereinsbestehen. Zu diesem Jubiläum gratuliere ich dem Verein im Namen des Rates und der Verwaltung der Stadt Delmenhorst sehr herzlich.

Der »Philatelistklubben for Kolding og Omegn« hat schon im Jahre 1972 erste Kontakte zum Delmenhorster Briefmarkenverein aufgenommen. Das hat dann zu einer anhaltenden freundschaftlichen Verbindung geführt. Seitdem wurden mehrere gemeinsame Briefmarken-Ausstellungen durchgeführt. Das Beschicken solcher Ausstellungen bringt neue Anregungen, die auch für die eigene Sammlertätigkeit verwendet werden können.

Die Verbindungen zwischen dem Kolding und dem Delmenhorster Briefmar-

kenverein tragen wesentlich zur Festigung der zwischen den beiden Städten bestehenden Partnerschaft bei.

Der vom »Philatelistklubben for Kolding og Omegn« anlässlich des 60-jährigen Bestehens ausgerichteten internationalen Ausstellung wünsche ich viel Zuspruch und Erfolg. Gleichzeitig wünsche ich dem Verein auch für die kommenden Jahre eine erfolgreiche Entwicklung.

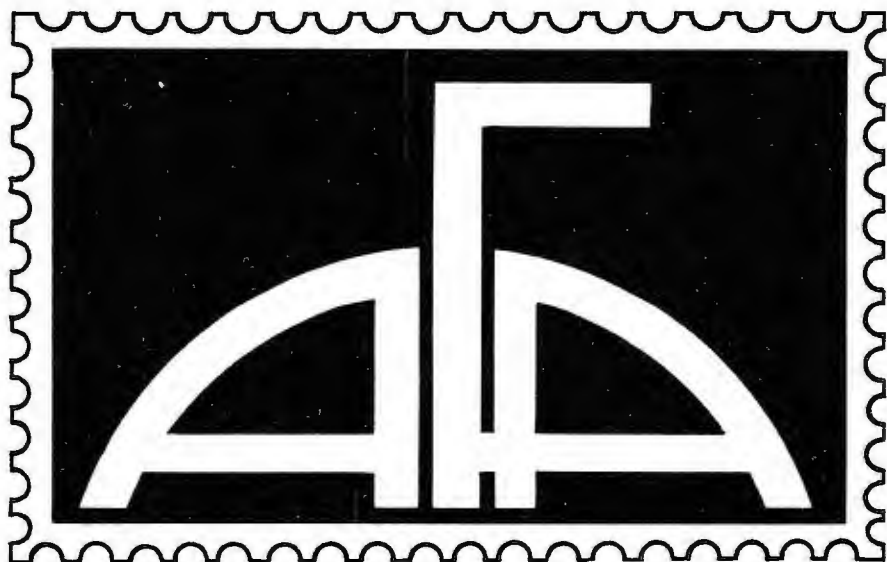
Allen Teilnehmern Ihrer Ausstellung übermittle ich auf diesem Wege herzliche Grüße verbunden mit dem Wunsch, die bestehenden guten Kontakte zwischen

Kolding und Delmenhorst aufrechtzuerhalten und zu festigen.

Thölke

Thölke
Oberbürgermeister

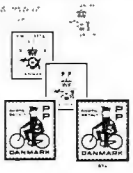

Skilling

Nordiske samleres frimærkeblad

Nr. 120 - uds. 27 - 15.09.

Historien om det cyklende postbud ...

PP

Provinsens brotpestempler ...

Variant-siden ... 148 1985

R-etiketter ...

SKILLING er Nordens største frimærkeannonceblad med tusindvis af annoncer fra samler til samler, der vil bytte, afhænde eller søger materiale. Alle abonnenter har gratis annoncer i Rodekassen! - Men **SKILLING** indeholder også meget andet: Variantsider, Stempelrubrik, populære artikler for alle frimærkesamlere og meget meget mere.

Prøv selv et GRATIS prøvenummer. Skriv til:
Frimærkebladet SKILLING, Gislingevej 77, 2700 Brønshøj

Velkommen til Kolding

Næppe mange små stykker papir samler så stor interesse som det værdipapir, vi kender som frimærker. Forklaringen er enkel: Frimærket er i sig selv en genial opfindelse. Hvem tør tænke på en moderne verden med et stort kommunikationsbehov uden dette betalingsmiddel?

Også i genbrugstider er frimærket perfekt. Først anvender vi det som ovenfor beskrevet, siden giver det glæde og ro i sjæl og sind hos de mange millioner, der verden over dyrker philatelen som hobby.

Frimærket har inspireret billedkunstnere og kriminaforfattere. Der er skrevet i tusindvis af sider om frimærket, og det er indgået som væsentlige elementer i filmhandlinger. Så lille og dog med så stor betydning. Ja, det forlyder endog, at islændinge på det nærmeste kunne finansiere ferier ved at sælge gode samlinger eller mærker i udlandet.

Det er dejligt, at frimærket ikke kun kan være med til at overskride grænser påklæbte breve, men også kan bringe mennesker sammen på tværs af grænser forenet i en fælles hobby. Jeg håber, at arrangementet må blive til gavn og glæde for såvel arrangører som deltagere og publikum. Jeg ønsker alle nogle udbytterige dage i Kolding. Måske tør vi snart håbe på endnu et Kolding-frimærke. Slottets færdiggørelse og genindvielse i 1989 ville være en passende anledning. — Ideen er hermed givet videre.

Til lykke med jubilæet.

Held og lykke fremover.

Med venlig hilsen

Per Bødker Andersen
Borgmester

Per Bødker Andersen

API43 - gør godt, hvor det gør ondt!

PANTEROLIE

Mange idrætsudøvere kender til problemet med overbelastede led og ømme muskler. - *Trælår*«, *»Tennisarm*«, *»kontornakke -skuldre*« og hvad skavankerne nu ellers har af kælenavne . . .

Flaske med 100 ml. koster

74,70

(der er til lange tider)

Fås på Apoteket, hos Matas-Materialister og Helsekostforhandlere.

Deres »dybdevirkende,
transportable varmeapparat«

API 43 »PANTEROLIE« er et rent naturprodukt, der indeholder æteriske olier fra 43 forskellige urter. - Værdsat og udbredt blandt massører, trænere, sportsfolk m.fl.

Giver langtidsvarende d-y-b-d-e-virkning i modsætning til lignende præparater, der kun varmer **udvendigt!**

Vogt Dem for efterligninger!

Grußwort

Die ersten Verbindungen zwischen beiden Vereinen, dem »Philatelistklubben for Kolding og Omegn« und dem Verein »Delmenhorster Briefmarkensammler e. V.«, gab es schon vor genau 15 Jahren.

Damals traf sich in Kolding eine kleine Gruppe von Philatelisten beider Partnerstädte, um gemeinsame Pläne für die Zukunft zu schmieden und zu verwirklichen.

Danach folgten in den Jahren 1972, 1975 und 1977 mehrere gemeinsam durchgeführte Briefmarkenausstellungen; mal in Kolding, mal in Delmenhorst.

Das letzte Zusammentreffen fand anlässlich des 65-jährigen Jubiläums des »Verein Delmenhorster Briefmarkensammler e. V.« im vergangenen Jahr in Delmenhorst statt.

Sicher ist, daß sich die freundschaftlichen Beziehungen beider Vereine inzwischen vertieft haben.

In diesem Jahr nun feiert der »Philatelistklubben for Kolding og Omegn« seinen 60-jährigen Geburtstag und lädt zur Jubiläumsausstellung 1987 ein.

Der Verein »Delmenhorster Briefmarkensammler e. V.« möchte zu diesem Jubiläum die herzlichsten Glückwünsche übermitteln und hofft weiterhin auf gute Zusammenarbeit.

Verein Delmenhorster Briefmarkensammler e. V.

R. Dietel

1. Vorsitzender
R. Dietel

Dansk Filatelistisk Tidsskrift

Medlemsblad for Danmarks Filatelist Forbund

DFT

Danmarks største filatelistiske tidsskrift:

... er medlemsblad for DFF's ca. 10.000 medlemmer.

... udkommer 9 gange årligt.

... bringer artikler om dansk og udenlandsk filateli.

... skrevet af frimærkesamlere for frimærkesamlere.

... abonnement for 1987 koster danske kr.:95,00

... kan tegnes ved indbetaling på postgiro 9 34 01 06.

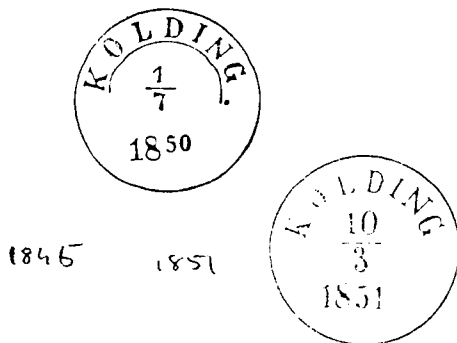
Rekvirer evt. et gratis prøvenummer ved
at skrive til:

Danmarks Filatelist Forbund

Kontor: Grønnegade 41, 1107 København K. Tlf. 01-15 17 75

Koldings første stempel

Koldings poststempel fra før frimærketiden. Et halvandenringsstempel med Kolding i antikva typer, dato som brøk og nederst årstal, der kunne indstilles til nyt årstal.

Stemplet blev brugt i perioden marts 1845 til 1851. Som følge af en ny postoverskomst med det Thurn und Taxiske Postamt blev det fra 1. marts 1845 pålagt alle postkontorer både i kongeriget og i hertugdømmet, at afgangsstemple al brev-

post ud over Hamborg, dvs. al udenlands-post med undtagelse af breve til Norge og Sverige. Ved en cirkulæreskrivelse fra 22. februar 1845 udbad Generalpostdirektionen i København sig derfor oplysning om, hvorvidt hvert enkelt postkontor var forsynet med et poststempel. Resultatet var ikke særligt opmuntrende for direktoratet, og der blev i den følgende tid bestilt ca. 100 stempler til diverse posthuse. Stemplerne blev bestilt på det dengang meget kendte gravørfirma H. W. Köbner i Altona. Stemplerne blev bestilt til både kongeriget og til hertugdømmet. I den bevarede ordrekopi opgives det ikke, hvilke byer der fik stempler, idet specifikationen har været separat og ikke blev kopieret. Firmaet H. W. Köbner eksisterede endnu i 1938, og på en forespørgsel dengang beklagede man ikke mere at være i besiddelse af ordreskrivelsen. Mange af disse halvandenringsstempler blev meget ofte anvendt langt ind i frimærketiden.

Kristian Ørkild

Die verschiedenen Postämter mit der Bezeichnung Delmenhorst 2

Alfred Klabes

Zu verschiedenen Zeiten und an verschiedenen Stellen gab es bisher vier Poststellen bzw. Postämter, die die amtliche Bezeichnung Delmenhorst 2 trugen.

1. Zweigpostamt Delmenhorst 2 auf dem militärischen Flugplatz Delmenhorst-Adelheide 1936 bis 10.04.1945.

Nachdem der Flugplatz in Adelheide fertiggestellt worden war, richtete die Reichspost auf dem Flugplatzgelände ein Zweigpostamt ein. Nach Aussagen von Zeitzeugen war es am Eingang zum Kasernengelände in einem Gebäude der heutigen Feldwebel-Lilienthal-Kaserne untergebracht. Zwei Beamte betrieben dieses Zweigpostamt. Leiter war der Postober-

schaftner Bernhard Scharf, er besorgte den Schalterdienst. Der 2. Beamte, dessen Name nicht überliefert ist, besorgte den Zustellungsdienst auf dem Flugplatzgelände. Am 10.04.1945, zehn Tage vor der Einnahme Delmenhorsts durch britische Truppen, wurde dieses Zweigpostamt geschlossen.

2. Zweigpostamt Delmenhorst 2 im UNRRA Auswandererlager in der Caspari Kaserne 02.05.1950 bis 01.12.1950.

In der Caspari Kaserne in der Wildeshauser Straße richtete 1950 die UNRRA ein Auswandererlager ein. Die Auswanderer waren ehemalige Zwangsarbeiter, die während des Krieges nach Deutschland

Eingeschriebener Brief vom 28.2.1944 nach Bremen. Der Einschreibezettel ist bedruckt mit Bremen 1, der mit »Delmenhorst« in violett überstempelt wurde. Die »2« wurde handschriftlich in rot eingesetzt. Auf der Rückseite Ankunftsstempel von Bremen, ebenfalls vom 28.2.1944.

FELDPOST!

An die

Zentralbank
nordwestdeutscher Genossenschaften
e.G.m.b.H.

Hannover.
Am Schiffgraben 30

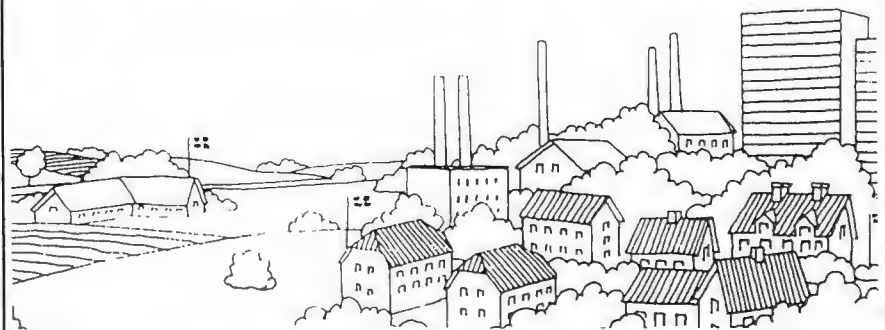
Abschlag des Stempels Delmenhorst 2 vom 2.11.1939.

KREDITFORENINGEN DANMARK

Søndergade 1, 6000 Kolding, Tlf. 05 53 53 00

Vi skaffer penge til huse

gebracht wurden. Sie stammten alle aus osteuropäischen Ländern und weigerten sich unter den inzwischen eingetretenen politischen Veränderungen in ihre Heimatländer zurückzukehren. Seit Kriegsende befanden sie sich in Flüchtlingslagern in Deutschland und Österreich.

Die UNRRA, die UNO-Organisation zur Betreuung von Flüchtlingen, bemühte sich für diese DP's (displaced persons) in überseeischen Ländern eine neue Heimat zu finden. Als Aufnahmeländer stellten sich die USA, Kanada und Australien zur Verfügung. Ehe ein Transport zusammengestellt wurde, wurden die Flüchtlinge nach Delmenhorst gebracht. Nach einer Verweildauer von etwa vier Wochen verließen die Auswanderer Delmenhorst in Richtung Bremerhaven, von wo sie per Schiff in ihre Aufnahmeländer gebracht wurden.

Hier wird es schwer sein Belege mit

dem DELMENHORST 2 Stempel aus dieser Zeitperiode zu finden.

3. Poststelle I Delmenhorst 2 Stadt in der Düsternortstraße 61 vom 01.11.56 bis 30.04.57 und in der Düsternortstraße 38 vom 01.05.57 bis 28.02.64.

Vorläufer dieser Poststelle I war die im Januar 1953 eingerichtete Amtliche Abgabestelle für Postwertzeichen im Schreibwarengeschäft von Frau Maria Werner in der Düsternortstraße 61.

Am 1.4.54 wurde daraus die Annahmestelle II Delmenhorst J. Durch rege Bautätigkeit im Stadtteil Düsternort stieg der postalische Verkehr schnell an. Als Ergebnis wurde diese Annahmestelle II am 1.11.1956 in eine Poststelle I umgewandelt mit der Bezeichnung DELMENHORST 2 STADT. Frau Werner schied wegen Arbeitsüberlastung am 30.4.57 aus.

Eingeschriebener Brief mit Poststempel 287 Delmenhorst 2 mit Unterscheidungsmerkmal Buchstabe »a« vom 14.4.1967.

Ab 1.5.57 wurde der Kaufmann Wilhelm Wiese neuer Posthalter I und die Post zog um in seinen Laden in der Düsternortstraße 38.

Da der Postverkehr im Stadtteil Düsternort weiterhin eine steigende Tendenz aufwies, hatte das Postamt Delmenhorst (V) bereits am 30.8.1960 beantragt diese Poststelle I in ein Annahmepostamt umzuwandeln. Verbunden mit dieser Maßnahme sollte die Annahme-Poststelle II Delmenhorst D in der Düsternortstraße 101 a aufgehoben werden. Dieses Vorhaben mußte bis zur Erstellung geeigneter Räume zurückgestellt werden.

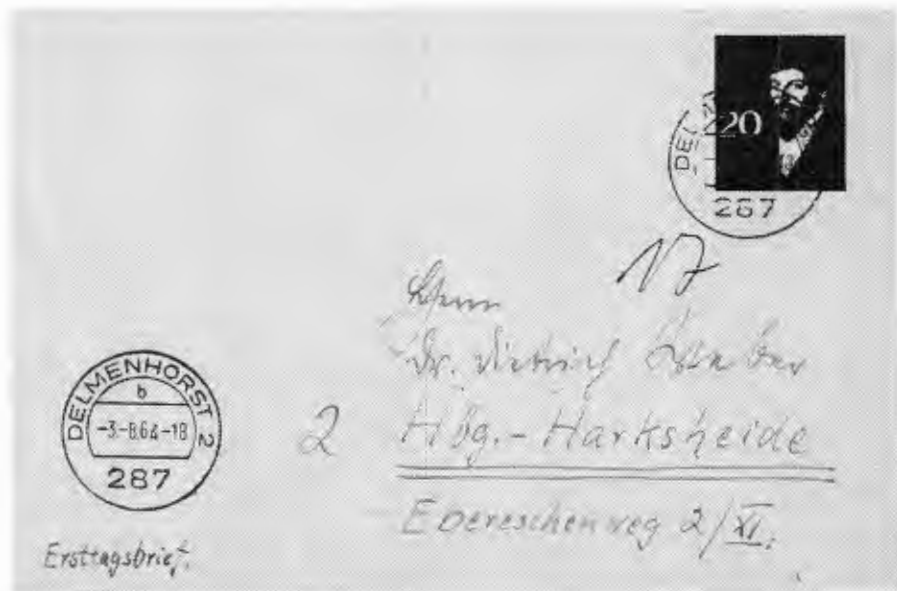
Am 10.7.1963 konnten die erforderlichen Bauarbeiten im Gebäude Düsternortstraße 125 in Angriff genommen werden.

4. Annahme-Postamt Delmenhorst 2 in der Düsternortstraße 125 ab 1. März 1964.

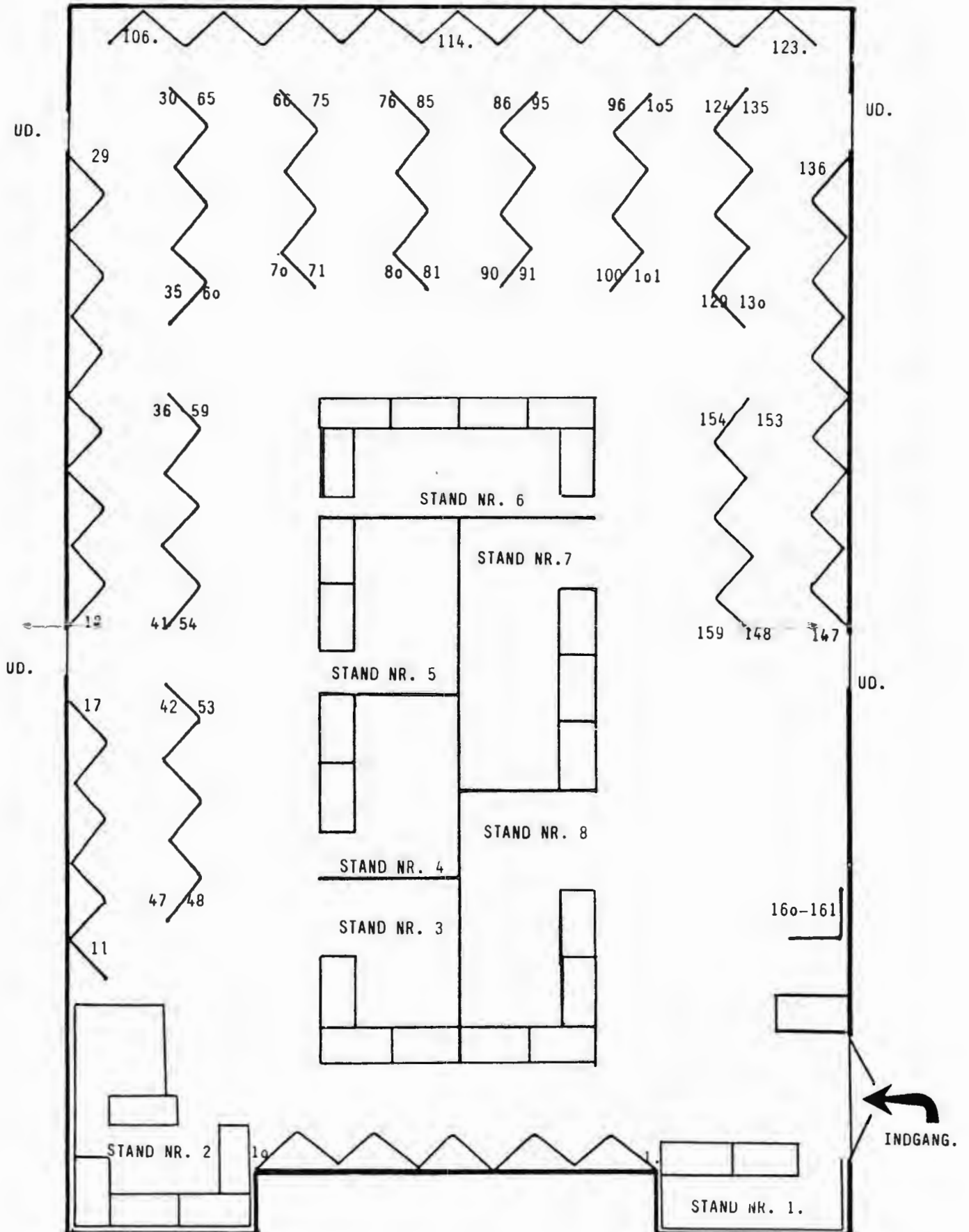
Am 10.2.1964 konnten die neuen Räumlichkeiten bezogen werden. Die neue Amtsstelle wurde ab 1.3.64 als Postamt mit 2 Beamten geführt. Der bisherige Leiter der Poststelle I Delmenhorst 2 Stadt, der Kaufmann Wilhelm Wiese wurde als Angestellter übernommen, schied jedoch bald auf eigenen Wunsch aus.

Das neue Postamt wurde mit 3 Schaltern ausgestattet. Die vorher in einem angemieteten Raum in der Gaststätte »Zum Stadion« erfolgte Rentenzahlung, wurde jetzt in das neue Postamt verlegt. Die Leitung des neuen Postamtes Delmenhorst 2 hatte bis 1971 Hans Rosemann.

Da zu seinem Einzugsgebiet der gesamte Stadtsüden gehört, wird dieses Annahme-Postamt bestimmt eine ständige Einrichtung bis weit in das nächste Jahrtausend bleiben.

Brief mit Poststempel 287 Delmenhorst 2 mit Unterscheidungsmerkmal Buchstabe »b« vom 3.8.1964.

Ramme- nr.	Udstillers navn	Samlingens navn
1 - 5	Vagn Møller Nielsen, Kolding	Tysk annekton af Østrig 1938-45 + stormagtsbesættelse 1945-55
6 - 10	Solvejg Agerbo, Gredstedbro	Malaria
11 - 13	Torben Hilberg, Middelfart	DWI Cent-emiss. 1902-04
14 - 17	Finn Christensen, Esbjerg	Danmark Katalogsamling
18 - 20	Johan Mortensen, Viborg	Czeslaw Slania gravure
21 - 29	Hans-Walter Rusch, Gørding	De tyske posthuse i Sønderjylland og deres dagstempler i perioden 1864-1920
30 - 32	Aage Michael Larsen, Aalborg	FN's særorganisationer
33 - 35	Arvid Svelmor Christensen, Odense	Danske Konger 1904-1972
36 - 41	Erik Vissing Jacobsen, Rødding	Ungarn 1900-1920
42 - 47	Knud Jacobsen, Odense	Tysklands inflation 1920-23
48 - 50	Uffe Bølling, Esbjerg	Norge
51 - 53	Uffe Bølling, Esbjerg	Udslebne stjernestempler i uddrag
54 - 59	Kristian Ørkild, Kolding	Danmarks Julemærker
60 - 62	V. Højstrup Larsen, Odense	Estland katalogsamling
63 - 65	Jesper Schlünssen, Nørager	Danmark under Oldenborgerne
66 - 70	Bendy Knudsen, Særslev	Censurpost til og fra Island under 2. verdenskrig
71 - 75	Poul Frølund, Odense	Grønlandske forsendelser
76 - 85	Rolf Löbering	Flora a Philatelse
86 - 88	Albert Ceschia	»Rollenmachen« BDR og West Berlin
89 - 93	Alfred Klages	Polsk Postcensur 1981/82
94 - 96	Rolf Dictel	FN Geneve
97 - 99	Helfne Klo	Færøerne efter 1975
100 - 102	Helfne Klo	Skibspost til og fra Færøerne
103 - 105	Horst Franke	Gl. Østrig
106 - 109	Arne Pedersen, Marstal	DWI i uddrag 1855-1917
110 - 114	Asger Jensen, Holstebro	Danmarks stålstik karaveller m/ varianter
115 - 119	Torkild Søgaard, Nørager	Skibets historie og betydning
120 - 123	Verner Jensen, Sønderø	Grønland 1938-1977
124 - 131	Rolf Löbering	SOS - Borneby

132 - 135	Jürgen Gaffkus	Nordkap
136 - 140	Kjeld Friche, Kolding	England 1840-1935
141 - 144	Jacob Schawland, Stavanger, Norge	Schweiz i uddrag
145 - 147	Erik Jensen, Aabenraa	Udsnit: Rusland 1889-1957
148 - 151	William Kriegbaum, Hornslet	Lord Nielson og hans tid
152 - 155	Hans Schiønning, Viborg	Over Feldborgs posthistorie
156 - 159	Kaj Storm, Ørbæk	Postfærge til og fra Fanø 1936-77

Stande på jubilæumsudstillingen 1987

Mariannes Frimærker

Blegårdsgade 38
7100 Vejle

DDF

v/ Hr. Leon Larsen
Havbakken 128
6710 Esbjerg V

Post- og Telegrafvæsenet

v/ Kolding Postkontor
Banegårdspladsen
6000 Kolding

Trekantens Frimærkehandel

v/ Hr. Martin E. Rasmussen
Overgaden 3
Postboks 27
7080 Børkop

Danmarks

Julemærkesamler Forening

v/ Fru Kirsten Christoffersen
Kronprinsensvej 43
2000 Frederiksberg

Skala Frimærker ApS

v/ Fru Inge og Hr. Leif Lauridsen
Viborgvej 241
Skave
7500 Holstebro

Kolding Frimærkehandel

v/ Ulf
Låsbygade 47
6000 Kolding

Grønlands Postvæsen

Hr. Lars Cortsen
Postboks 100
1004 København K

Liste over ærespræmier

Ærespræmie fra Kolding by til udstillingen.

Kolding by til venskabsbyens deltagere.

De samarbejdende sydjydske Frimærkeklubber.

Danmarks Filatelist Forbund.

Die Stadt Delmenhorst.

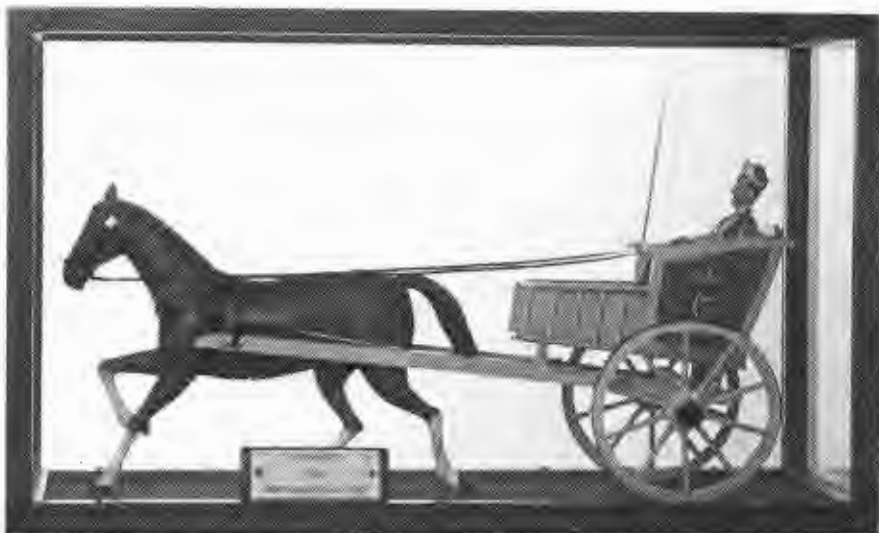
Lidt lokal posthistorie

Som regel betragtes Christian den 4.s »Forordning om Postbudde« fra 24. december 1624 som postvæsenets fødselsdag, men faktisk var der allerede i 1522 udstedt en lov herom. Loven var udstedt af Christian den 2. I denne lov bestemtes det, at der i alle landets købstæder skulle være to eller tre løbere, der mod betaling, som regel to skilling for hver mil, skulle besørge breve. Betingelserne for handel mellem byerne var ikke til stede på det daværende tidspunkt, så først i 1624 etableredes det postvæsen, vi i dag kender.

Kolding Postkontor er et af landets ældste. Kolding havde en central beliggenhed for alle ruter, både til nord og til syd. Koldinghus har nok også her spillet en rolle. Kolding postkontor er det eneste postkontor på hovedruten mellem København og Hamborg, der nævnes i de gamle

forordninger, og ligeledes udgik alle jyske ruter fra og til Kolding. Kolding havde fodpost til Fredericia og Middelfart en gang om ugen i 1656. Da staten overtog postvæsenet i 1711 (det var indtil da de lokale postmestre, der drev det på forordningen fra kongen) kom der postrytter to gange om ugen mellem Kolding, Fredericia og Middelfart.

Man skelnede dengang mellem brevpost og pakkepost. Postmester Hans Junghans var indtil 1802 kun postmester ved brevposten, og postmester Peder Linchau var postmester ved pakkeposten. I året 1809 blev postmester P. Linchau både brev- og pakkepostmester, og det er nok hovedsagelig ham, der reorganiserede postvæsenet i 1801. Han blev kancelliråd i 1812 og ved sin død 86 år gammel i 1850 var han justitsråd.

Kariol, København-Hamburg, 1785.

Linchau fik indført de såkaldte 12 vognmandsruller. De 12 vognmandsruller eller -ruter gik til byens 12 vognmænd, der samtidig fik hvert sit vognmandslod på Steilbjerg, man kan kalde Danmarks første Centralpostterminal, samlet på ét sted. Vognmændene fik betaling for ruterne, ligeledes var loddet en slags betaling for at holde ruten. En af de næste store forandringer var, da der i 1816 blev indført de såkaldte »bedækte vogne«. Vognmandslauget gjorde store protester mod disse vogne. Protesterne gik på at »vognene let i mørke nætter kan vælte på vejene. Som i slet veir ere bundløse og hist og her ere belagte med gammel stenbro«. Fra 1822 overtoges kørslen med disse vogne af vognfirmaet Christian Daugård og af P. Jensen Bundsgård. Det har ikke været muligt at spore yderligere om disse firmaer.

Midt i 1830'erne ankom posten fra København to gange om ugen. Sædvanligvis var det mandag og torsdag. Brevportoen var dengang, syntes ret så mange, temmelig dyr. Af den grund brugte man venner til at sende sine breve med. Var det til København, var det skipper Halmøe eller skipper Lundet, der gerne tog dem med, men også fragtmændene Hüttemann og

Grabbert besørgede breve. De sidstnævnte skjulte gerne brevene i seletøjet eller gemte dem i puderne på hestens ryg, for at denne ulovlige transport ikke skulle opdagges, fortæller overleveringer noteret ned af en af Kolding bys mest kendte lokalhistorikere, kæmner J. O. Brandorff.

I 1837 findes der en tælling, som fortæller, at der ankom ca. 10.000 brevfor-sendelser til postkontoret i Kolding. J. O. Brandorff fortæller videre, at Hamborgpostens komme var en af de vigtigste begivenheder i løbet af ugen. Ved ankomsten afventede byens købmænd gerne det højtidelige øjeblik i »Caspar Müllers kældere« ved Sønderbro. Når der kom gode nyheder gik bølgerne højt dernede. Den jyske handel var dengang meget afhængig af Hamborg. Det fortælles, at en agtværdig købmand ved en sådan lejlighed fik en stor bule i sin høje silkehat. Da en af de andre gjorde ham opmærksom derpå, gik det sådan, at da han rettede bulen ud med næven, gik den gennem hatten. Resolut rev han hattepulden af, satte resten på hovedet og marcherede værdigt hjemad så lige, som det nu kunne lade sig gøre.

Kristian Ørkild

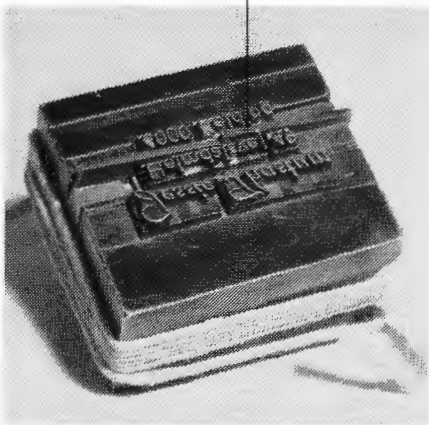
**Sparekassen
Sydjylland**

Spieser

— noget af det, vi kigger efter på de ældre, bogtrykte frimærker samt bogtrykte overtryk på provisoriske frimærker. Hvad er det egentlig for noget? Vi taler alle om dem, de farvede klatter, som samlerne holder så meget af, og som bogtrykkeren forbander. Alle ved, hvordan de ser ud, men det er mit indtryk, at så holder de flestes viden også op. Se, en trykform var i lidt ældre tider bygget op af løse bogstaver og blindmateriale (fig. 1). Under trykningen, når farveval-

serne kørte hen over de ophøjede typer opstod der en gnidningsmodstand, som i uheldige tilfælde trak blindmaterialet op i bogstavernes eller klicheernes trykhøjde. Da de nu er i samme højde som bogstaverne, modtager også dette blindmateriale farve, som så igen afsættes på papiret. På fig. 2 og 3 et par eksempler på sådanne spieser.

P.T.

Sønderjyske dagstempler 1864-1920

af Hans-Walter Rusch, Sønderjyllandsgruppen

Hertugdømmet Slesvig blev i midten af sidste århundrede offer for et politisk spil omkring indflydelse og tilhørsforhold – mellem dansk og tysk. De politiske skærmydsler kulminerede i 1864 med Slesvigs voldelige adskillelse fra det danske kongeriges indflydelsessfære. Kongeriet Preussen trak det længste strå.

Adskillelsen fra Danmark stadfæstedes ved den foreløbige fred i Wien – 1. august 1864.

De nørrejske enklaver i Ærø, otte sogne ved Kolding og et mindre område mod vest, der forbandt Ribe med Danmark, tilfaldt Danmark.

Slesvig, Holsten og Lauenborg tilfaldt Preussen-Østrig. Endeligt stadfæstet ved fredsslutningen i Wien 30. oktober 1864. Enigheden mellem Preussen og Østrig gled over i konflikt og krig i foråret/sommeren 1866, der endte med Preussens sejr juli 1866. Ved freden i Prag – 23. august 1866 – bestemtes i § 5 »Indbyggerne (die Bevölkerung) i de nordlige distrikter af Slesvig skal afstås til Danmark, hvis de ved en fri afstemning tilkendegiver ønsket om at forenes med Danmark«. Paragraf 5 blev i de næstfølgende år forpurret af Preussen.

Bismarck hævdede, at § 5 var indgået

mellem Østrig og Preussen og derfor behøvede Preussen ikke rette sig efter den. 11. oktober 1878 ophævedes ovennævnte citat ved en traktat indgået mellem Østrig og Preussen.

56 år forløb før det tyske styre i Nordslesvig afsluttedes i kølvandet af 1. verdenskrig, da det tyske rige udmattet af krig, ressourcekræft, politisk uro og instabilitet måtte afstå flere grænseområder efter folkeafstemninger. Den internationale kommission, sammensat af 1. verdenskrigs vindere, administrerede og kontrollerede afstemningen i Slesvig, der var inddelt i tre afstemningszoner.

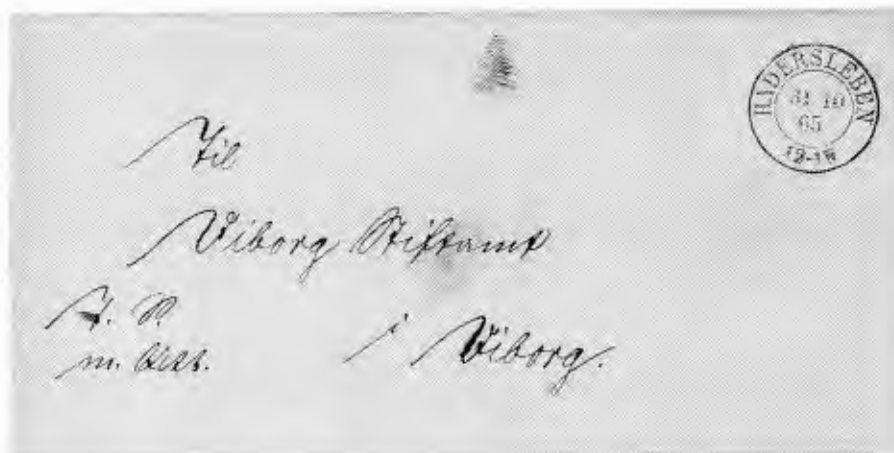
Den 10. februar 1920 stemtes zone 1, eller det vi dag kalder Sønderjylland, med overvægt af danske stemmer – 75.431 danske, 25.319 tyske – til Danmark.

Zone 2, Melleslesvig, stemtes den 14. marts 1920 med overvægt til Tyskland (12.800 danske, 51.724 tyske). Afstemningen i zone 3 (den sydligste) blev tidligt i forløbet skrinlagt. Delingen af Slesvig var hermed en realitet. De danske ønsker fra 1864 om en national deling af Slesvig opfyldtes med 56 års forsinkelse.

De mange års preussisk/tysk indflydelse prægede det private og offentlige liv i

**Sparekassen
Sydjylland**

Det preussiske toringstempel (TR) fra Haderslev, 31. oktober 1865, på portofri tjenestesag (med attest) til Viborg.

Sønderjylland. Tysk blev efter midlertidig to-sprogethed det altovervejende administrative sprog efter 1864.

Også postvæsenet underlagdes central tysk styring (Slesvig, Kiel, Berlin).

Som et for befolkningen synligt tegn på tysk administrationssprog er indførelsen af tyske stednavnebetegnelser i posthusenes dagstemper. I en kort periode efter besættelsen i 1864 benyttes danske stempler. Allerede i maj 1864 er preussiske toringsstempler taget i brug – såvel i Haderslev (Hadersleben) som i Aabenraa (Apenrade). Fortyskningen af danske stednavne er sket ved

- 1) en tilnærmelse til sønderjysk udtale (Bovrup/Baurup), Fole/Fohl)
- 2) en fortyskning af den danske stavemåde/udtale (Højer/Hoyer, Agerskov/Aggerschau). Ved en sådan »oversættelse« tilsløres stednavnebetydningen nært (Sønderborg/Sonderburg, Graasten/Gravenstein)
- 3) en direkte oversættelse (Rødekro/Rothenkrug, Fårhus/Scha(f)haus).

Byen Ribe var under besættelsen i 1864 en kort overgang underlagt preussisk ad-

ministration, herunder slesvigsk postforvaltning. Postkontoret tildeltes et preussisk toringstempel »Ripen«. Aftryk af dette stempel kendes tidligst 14. juli 1864 og senest 12. oktober 1864, men stemplet er stort set kun anvendt i august og september.

Det danske postkontor i Ribe genetableredes 15. oktober 1864. Stavemåden Ripen har slået rod i den nuværende danske benævnelse for en indbygger i Ribe – en ripenser.

Fortyskningen af sønderjyske stednavne er meget gammel, jvf. eksempelvis gamle topografiske kobberstik, og er dels opstået på grund af den blandede nationalitet i Slesvig og er dels et produkt af tidligere århundreders tyske indflydelse i den danske centraladministration.

I perioden 1864-1920 forekommer enkelte ændringer i den officielle stavemåde, hvilket også medfører ændringer i stempelinskrptionerne Schaafhaus/Schafhaus, Ober Jersdal/Oberjersdal, Scherrebeck/Scherrebek, Gram/Gramm.

Ved fortyskningen af postadministrationen i 1864 finder en omlægning af organi-

Ribe toringstempel (TR), 27. august 1864, på en befalet indberetning fra en sognefoged. Porto for ufrankeret brev var to Schilling Courant (rødkridt-påtegning) pr. lod (15 gr.).

sationen ret hurtigt sted. En del brevsamlingssteder oprettes, men følges efter relativ kort tid op af nedlæggelser i forbindelse med landpostvæsenets udbygning — fra 1. august 1865 for Haderslevs vedkommende.

Efter 1864 benyttes følgende betegnelser for posthusene: Postamt I (Haderslev), Postamt II (Aabenraa), Postexpedition I (Sommersted), Postexpedition II (Mårbæk). Postamt svarer til postkontor.

I 1871, da postvæsenet administrativt organiseres i rigspost — med frimærker pr. 1. januar 1872 — ændres postkontorernes og postekspeditionernes betegnelser til Postamt I, Postamt II, Postamt III og Postagentur.

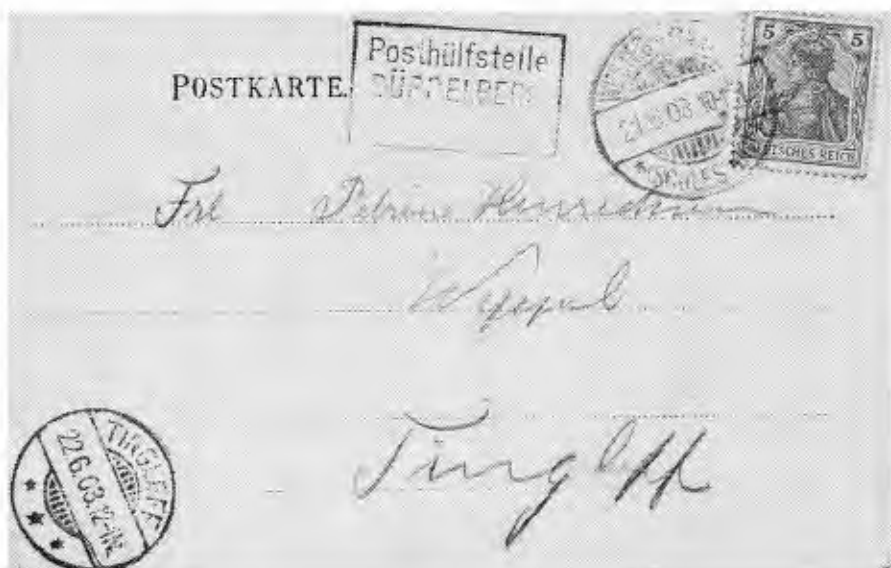
Benævnelsen Postexpedition glider ud. Lokale næringsdrivende benyttes ofte som postagenter. De ovennævnte posthuse var alle stempelførende.

I det sønderjyske område er der kun ét postagentur, hvorfra der i øjeblikket endnu ikke kendes stempelafttryk. Det er post-

agenturet i Høgsbrokro (Höxbrokrug), der bør have fået tildelt et rigspost-enringstempel. Postagenturet i Høgsbrokro eksisterede i perioden 16. juli 1882 til 31. december 1882. Sandsynligvis er stempel tildelt, men på grund af kort brugsperiode og lav anvendelseshyppighed er aftryk næppe bevaret.

Fra 1881 indføres forsøgsvis Posthülfsstellen — omkring århundredeskiftet benævnt Posthilfstellen — posthjælpesteder med begrænset ansvar for postvæsenet. Posthjelpestederne kan sammenlignes med de tidligere brevsamlingssteder, og indførtes som støtte for landposten. De var lige som brevsamlingsstederne ikke berettiget til at annullere frigørelsesmidler, men kunne i visse tilfælde tildeles stempel til sidestemplung for at angive afsendelsessted.

Enkelte posthjelpesteder er stempelførende. I Sønderjylland kendes kun stemplet »Posthülfsstelle Düppelberg« — et posthjelpested på Dybbøl Banke i nærhe-

Kassestemplet »Posthülfsstelle Düppelberg« uden datering. Postkortet befordret via Vester Sottrup 21. juni 1903. Ankomststemplet i Tinglev dagen efter.

A. REDDERSEN A/S
HAMMERSVEJ 14, BRAMDRUPDAM
6000 KOLDING - DANMARK

den af Dybbøl Mølle. Det havde sandsynligvis til huse i et af de mange souvenirudsalg. Stemplet kendes med og uden dato som sidestempel på postkort fra skanseområderne, samt i et enkelt tilfælde som stempel på et ubenyttet postkort.

Stemplets funktion kan diskuteres, men da posthjelpestedet har eksisteret, antages, at stemplet også har haft en postal funktion.

Otte forskellige postområder har med deres frimærker været med til at gøre den sønderjyske posthistorie farverig og samleværdig.

Det drejer sig om: Herzogthum Schleswig 10. marts 1864 til 31. december 1866, Schleswig-Holstein 1. januar 1867 til 31. december 1867, Herzogthum Holstein november 1866 til 31. december 1867, Preussen (10 og 30 Sgr.) 1. juli 1867 til 28. februar 1869, Norddeutscher Postbezirk 1. januar 1868 til 31. december 1871, Deut-

sches Reich 1. januar 1872 til 27. januar 1920, Plebiscit 25. januar 1920 til 27. maj 1920, Plebiscit 1. zone 20. maj 1920 til 16. juni 1920 (juli 1920).

Postforvaltningerne i Preussen og det tyske rige har præget udformningen af de stempeltyper, der fandt anvendelse i det sønderjyske område.

I perioden 1864-1875 fremstilles først den preussiske toring (TR), der meget hurtigt afløses af den preussiske enring (PER). I samme periode fremstilles et preussisk rammestempel (Ra) til postekspeditionen i Rødekro. Rammestemplet anvendes sandsynligvis på grund af inskriptionens længde (Rothenkrug in Schleswig). I 1875 indføres for første gang et normstempel i rigspostområdet – et lille enringstempel med to stjerner i hver side (RER). Normstemplet er med til at symbolisere enheden i riget. De fleste af de

efterfølgende stempler indeholder en til tre stjerner.

Stjernerne kunne udelades i RER-typen ved lange inskriptioner, og typen bliver således identisk med den preussiske enring; enringstemplet »Gravenstein i. Schleswig« er tilsyneladende et RER uden stjerner. At man ikke kan være helt sikker hænger sammen med, at første kendte dato af dette stempel ligger efter indførelsen af RER-typen, samtidig med, at sidste aftryk af det forudgående

- Zustellungsurkunde

vollzogen zurück

svollzieher

Haake

iii

Krennabe

Rigspost-enringstempel, her Hellevad RER I-o, 6. september 1910, anvendt som afsendelsesstempel på afleveringsattest.

stempel (TR) ligger før indførelsen af RER-typen. Der er altså et slip på nogle måneder, der gør typebetegnelsen af denne enring usikker.

Brevklip med det sjældne enringsstempel »Gravenstein i. Schleswig«, 17. februar 1882. PER I-o eller RER I-o?

I slutningen af 1880'erne indføres i Haderslev store enringstempler (SER) med områdebetegnelsen Schleswig i parentes for at skelne fra Hadersleben i Sachsen.

Med generalforordningen af 10. juli 1890 indføres brotypestempellet som nyt normstempel i rigspostområdets postkontorer og efter behov i postagenturerne.

Brotypestempellet (Bro) kunne dog (i en årrække) ikke tildeles postanstalter med navne over 12 bogstaver. Ved lange bynavne skal det gamle normstempel (RER) anvendes. Brotypestempellet (også kendt som Schweizertypen) indføres efter to forsøgsfaser. Første fase i Berlin fra december 1887 til slutningen af juli 1888. Anden fase i flere byer fra august 1888 til juni 1890. Haderslev og Vojens er med i anden forsøgsfase. Tidligste aftryk af Haderslevstemplet 24. august 1888 og af Vojensstemplet 7. oktober 1889.

Den nemme betjening af brotypestempellet fremmer indførelsen. Typerne til tidsangivelsen sidder på en rulle i stemplet i stedet for de enkeltvis udskiftelige typer i tidligere stempler. På tysk benævnes

stemplet »Typenräder-Stempel der Reichspost«.

Dette stempel bliver løbende indført ved posthusene i den resterende periode op til 1920 – i forskellige afskygninger: med og uden områdebetegnelse, med og uden bogstavindex.

For stempler indført 1911 og senere er gitteret udeladt.

De gamle stempler anvendes langt op i perioden. At nye stempletyper indføres, er ikke ensbetydende med udskiftning af gamle stempler. Sparehensyn var i højsædet. Derfor ses bl.a. det preussiske enringstempel anvendt så sent som i 1920 i Svenstrup (Schwenstrup). Det samme gælder for mange rigspost enringstempler.

I eksponatet »De tyske posthuse i

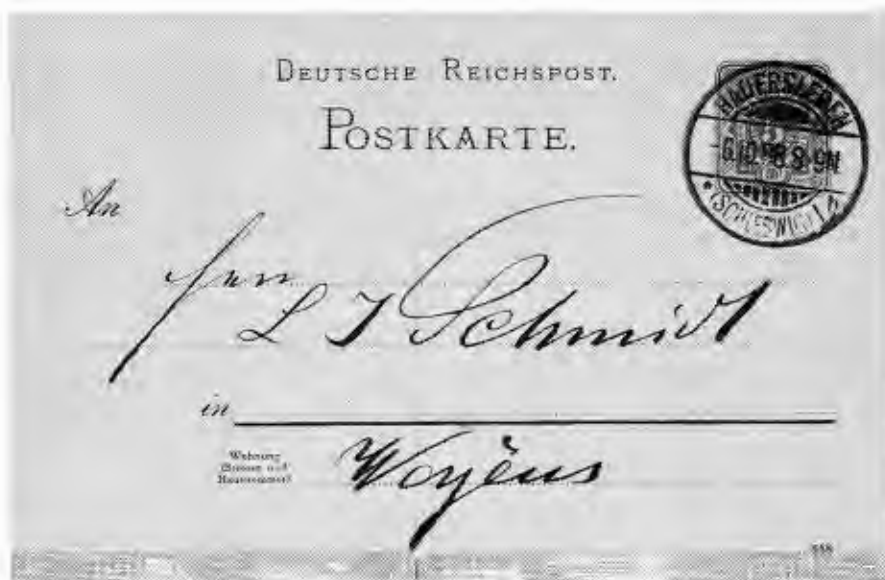
Woyens (Vojens) Bro I-x, 5. november 1889. Aftryk fra anden forsøgsperiode, der gik forud for den generelle indførelse af brotypestemplerne. Ankomststempel på brev fra Haderslev. Frimærket er annulleret med Haderslev forsøgsstempel.

stempeler

PAPIRLAGERET

SØNDERGADE 20
6000 KOLDING (05) 52 85 91

Haderslev-stemplet Bro II-lb, 6. oktober 1888, anvendt i begyndelsen af anden forsøgsperiode.

Sønderjylland og deres dagstempler i perioden 1864-1920« – (Jubilæumsudstillingen 14.-15. november 1987) vises de af Sønderjyllandsgruppens kendte dagstempler (jvf. Sønderjyllandsgruppens: »Sønderjyske stempler 1864-1920« udgivet af Forlag for Filateli, 1986).

Med posthuse menes postkontorer (Postämter), postekspeditioner, postagenter samt stempelførende posthjelpesteder.

Sønderjylland defineres som området mellem den nuværende dansk/tyske grænse og den gamle Kongeågrænse incl. Ribe, der normalt ikke hører til Sønderjylland, men som i nogle måneder i 1864 (jvf. tidligere) var underlagt preussisk postadministration under »Herzogthum Schleswigs« postforvaltning.

Exponatet omfatter foruden posthistoriske oplysninger breve og kort – samt i begrænset omfang stempler på løse mærker og klip.

For at lette helhedsindtrykket er posthusene ordnet efter den daværende amtsinddeling: Kreis Hadersleben, Kreis Apenrade, Kreis Tondern, Kreis Sonderburg, Kreis Flensburg.

Litteratur:

Forordningsblade og amtsblade fra de forskellige forvaltninger 1864-1920.

Arge: Handbuch der Poststempel und handschriftlichen Ortsangaben I-III, 1979.

Michel Stempelhandbuch I-II. Nachklassische Stempel der Deutschen Reichspost 1875-1900. Schwanenberger Verlag. München 1981 og 1983.

Sønderjyllandsgruppen: Sønderjyske stempler 1864-1920. Forlag for Filateli, 1986.

Vilh. la Cour m.fl.: Sønderjyllands Historie. Reitzels Forlag 1931-43.

Franz V. Jessen: Haandbog i det Nordslesvigske Spørgsmåls Historie. Det Nordiske Forlag, 1901.

Philatelistklubbens første mødereferat

Aar 1927 den 9. Juni kl. 20 mødtes:
Chefe Ørberg, Rønnehus
- B. Møller, Vejle
Proprietar Brødsgaard, Jordreup
Køge O. Ørkild, Kolding
Fabrikant H. Vockert -"-
Aulæsgartner H. J. Klaaborg -"-
Jhr. Holmud Jacobsen -"-
Kassensfører T. E. Carstberg -"-
hos Fabr. Vockert, Fredericiavj for at søge samlet
en klub for Frimærkesamlere for Kolding og Om-
egn. Der var almindelig stemning for Dan-
sen af en sådan klub og det vedtoges at
Køge Ørkild og Fæltn. Carstberg i hoihed af
Sammens skæde indarbejde til Love og Bestem-
melser for Klubben og man skæde saa mø-
des til Efteraaret og drøfte Sagen igen. Det er
Tanken at holde 1 fast Mødested pr. Tid. paa
et af Byens Hoteller, hvor der vil blive talt om
philatelistiske Emner, hvor der kan byttes og
kommet afholdes en Auktion.

W. Carstberg

Dette møde førte til stiftende møde på Hotel Kolding den 17. november 1927.
Klubbens første formand blev Dr. O. Ørkild.

Auszug aus der Vereinschronik

1921 wurde der Verein »Delmenhorster Briefmarkensammler e. V.« gegründet. Bis Ende der zwanziger Jahre war das Vereinsleben ruhig, nur durch gelegentliche Ausstellungen trat man an die Öffentlichkeit.

Von 1930-1945 war unter den Vorsitzenden Herrn Meyer, Dr. Kleucker und Herrn Gräfe das Vereinsleben sehr aktiv. Die Höhepunkte waren die jährlichen Ausstellungen zum »Tage der Briefmarke«.

Der 2. Weltkrieg hinterließ große Lücken in den Reihen der Mitglieder. Durch die Flüchtlinge aus dem Osten konnten diese Lücken wieder geschlossen werden.

Durch das Kontrollratsgesetz der Besatzungsmächte wurden die Vereine verboten.

Am 7. Oktober 1945 konnte in der Gaststätte Bretthauer mit der Genehmigung der örtlichen Militärregierung die erste Monatsversammlung nach dem Krieg abgehalten werden.

1971 bestand der Verein 50 Jahre. Die Stadt Delmenhorst feierte in diesem Jahr das 600-jährige Bestehen der Stadt. Aus diesem Anlaß fand die erste Rang-3-Ausstellung »DELBRIA 71« im Rathaus statt. Zum ersten Male wurde in Delmenhorst ein Sonderstempel abgeschlagen.

1972 war in Delmenhorst die erste Begegnung mit unseren dänischen Freun-

den aus Kolding. Gemeinsam wurde mit den Mitgliedern des Philatelistklubben for Kolding og Omegn am 7. Oktober 1972 eine deutsch-dänische Partnerschaftsausstellung durchgeführt.

Bis heute konnte durch verschiedene Veranstaltungen diese Freundschaft gepflegt und gefestigt werden.

Am 8.10.1972 wurde Peter Thastum Ehrenmitglied des Delmenhorster Vereins.

Am 1.10.1977 wurde Albert Cecchia Ehrenmitglied des Koldinger Vereins.

Eine Jugendgruppe wurde von den Senioren 1937 in Delmenhorst gegründet.

In diesem Jahr wird sie anlässlich ihres 50-jährigen Bestehens eine Jugendausstellung im Rang 2 durchführen.

Durch das Angebot unseres Vereines und seine geselligen Veranstaltungen konnte die Mitgliederzahl beachtlich gesteigert werden.

Der Vorstand und seine Mitglieder sind weiterhin bestrebt für ihre Freizeitbeschäftigung neue Freunde zu gewinnen.

Der Verein »Delmenhorster Briefmarkensammler e. V.« ist Mitglied im Landesverband ELBE-WESER-EMS e. V. und gehört dem Bund Deutscher Philatelisten e. V. an.

Partnerverein des Philatelistklubben for Kolding og Omegn.

Albert Cecchia

FRIMÆRKER & MØNTER

**GAMLE BREVE – POSTKORT
RESTSAMLINGER
FRA HELE VERDEN.
ALT I TILBEHØR.**

**KOLDING
FRIMÆRKE
HANDEL A/S**

LÅSBYGADE 47 • 6000 KOLDING

TLF. 05 52 79 69

ÅBNINGSTIDER: Ma-to 10-17. Fre 10-19. Lø. 9-12